

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2004

1. KESKI-SUOMEN SOSIAALIALAN OSAAMISKESKUKSEN KANNATUSYHDISTYS RY

Yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi vuoden aikana seitsemällä jäsenellä. Joulukuussa 2004 jäseniä oli yhteensä 43, joista 6 oppilaitosta, 23 kuntaa ja 14 järjestöä.

Yhdistyksen hallitus kokoontui vuoden 2004 aikana 8 kertaa. Lisäksi hallituksen jäsenet ja Kosken henkilöstö osallistuivat toiminnan arviointipäivään 29.9.04, joka toteutettiin ”Tulevaisuuden muistelu”-menetelmällä. Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 17.3.2004.

Kosken neuvottelukunnan toiminta lakkautettiin vuoden 2004 aikana. Päätös perustui entistä tarkoituksenmukaisempaan verkoston jäsenten koollekutsumiseen. Maakunnallisia laajoja keskustelufoorumeita on tarjolla riittävästi ja myös Koske toimii aktiivisena osapuolena erilaisten sosiaalialaa kehittävien neuvottelupäivien järjestäjänä.

Yhdistyksen säännöt uudistettiin vuoden 2004 aikana vastaamaan laajentunutta toimintaa.

Yhdistyksen vuosikokouksessaan 17.3.2004 valitsemaan hallitukseen kuuluivat seuraavat jäsenet ja heidän varajäsenensä

Puheenjohtaja : Risto Kortelainen, sosiaalijohtaja Jyväskylän maalaiskunta (Maija-Riitta Markkanen)

1. Raili Bäck-Kiianmaa, toiminnanjohtaja Pesäpuu ry (Pirjo Hakkarainen)
2. Olli Ingervo, johtokunnan jäsen K-S kehitysvammaisten tuki ry (Markku Väätäinen, vammaistutkimuksen tukisäätiö)
3. Ritva Jokinen, hallituksen jäsen Talentia ry (Heljä Siitari)
4. Marja-Leena Kupila, sihteeri Jyväskylän seudun mielenterveysseura (Eila Kihlman)
5. Aarno Lehmusto, koulutuspäällikkö Jyväskylän AMK (Helena Mehtäläinen)
6. Juha Luomala, hallituksen jäsen K-S:n sosiaaliturva-yhdistys (Anne Astikainen)
7. Mikko Mäntysaari **varapuheenjohtaja**, professori Jyväskylän Yliopisto (Jorma Hänninen)
8. Sakari Möttönen, kehitysjohtaja Jyväskylän kaupunki (Kirsti Laakso)
9. Elena Rokala, kehitysjohtaja Sininauhaliitto (Jyrki Muhonen, YAD)
10. Riitta Vanhanen, sosiaalijohtaja, Keuruun kaupunki (Outi Markkanen, Sumiaisten kunta)

Hallituksen sihteerinä toimi osaamiskeskuksen suunnittelija Raili Haaki

2. KESKI-SUOMEN SOSIAALIALAN OSAAMISKESKUS, KOSKE

2.1. YLEISTÄ

Vuonna 2004 Koskessa työskenteli vakinaisessa työsuhteessa 3 henkeä: johtaja Marja Heikkilä, suunnittelija Raili Haaki ja sosiaaliamies Eija Hiekkä. Hankerahoituksella Koskessa työskenteli projektityöntekijä Johanna Moilanen, projektipäällikkö Marja-Leena Saarinen ja projektipäällikkö Leena Kurra (31.7.2004 saakka). Tämän kuuden hengen miehityksen lisäksi Kosken henkilöstöön kuului eri kuntien hallinnoimien mutta Kosken koordinoimien hankkeiden projektipäälliköitä sekä harjoittelijoita. Osaamiskeskuksen toimitilat sijaitsivat Matarankatu 6:ssa Jyväskylän Yliopistolta vuokratuissa tiloissa.

Koske on palvellut sosiaalialaa maakunnallisena näköalapaikkana, koollekutsujana, koordinoijana ja oman alueen tietopankkina. Maakunnan muiden organisaatioiden, kehittäjien ja aluehallintoviranomaisten suuntaan Koske taas on toiminut hyvinvointipolitiikan asiantuntijana, sosiaalialan näkyväksi tekijänä ja väylänä, jonka kautta saadaan sosiaalialan asiantuntemus käyttöön maakunnalliseen suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Sosiaalialan käytäntöjä palvelevan tieteellisen tiedon tuottamiseksi Koskessa toteutettiin alueellisten rahoittajien tuella esiselvitys sosiaalialan soveltavasta tutkimuksesta (Marita Husso: Innovaatioiden aika – Sosiaalialan tutkimus, tieto ja välittämisen taito. Kosken tutkimuksia 2/2004. Verkkojulkaisu osoitteessa: www.koske.jyu.fi/julkaisut). Yhteistyötä rakennettiin Jyväskylän yliopiston yhteyteen perustetun Sosiaalisten innovaatioiden foorumin (SIF) kanssa. Yhteistyössä julkistettiin valtakunnallinen innovaatiokilpailu ”Ideasta sosiaaliseksi innovaatioksi”. Kilpailulla kerättiin tietoa sosiaalialan työkäytäntöjen, sosiaalipalvelujen ja palvelujärjestelmän kehittämiseksi ja uudistamiseksi hyödynnettävissä olevasta tutkimuksesta. Lokakuussa 2004 palkittiin kolme innovaatiota ja jaettiin kunniamaininnat viidelle innovaatiokilpailuun osallistuneelle.

Syyskuussa toteutetun Kosken toiminnan arvioinnin perusteella voidaan todeta Kosken edenneen onnistuneesti erityisesti laajan verkostoitumisen ja yhteistyön rakentamisen osalta. Kosken toiminnassa on onnistuttu solmimaan tiivistä kanssakäymistä niin arkityön tekijöiden (kunnissa ja järjestöissä) kuin opetuksen ja tutkimuksenkin edustajien kanssa. Kosken työntekijät ovat toimineet moneen suuntaan koollekutsujina, aloitteentekijöinä ja välittäjän roolissa.

Toiminnan positiivista kehitystä uhkaavina tekijöinä tuotiin esille perusresurssien ja työntekijöiden vähyys. Myös sosiaalialan kehittämishankkeen ja muiden hankerahoituskanavien vaikutus Kosken kehittämistyön suuntaan voi olla uhka pitkäjänteiselle kehittämistavoitteelle ja jatkuvuudelle.

2.2. SOSIAALIALAN KEHITTÄMISHANKKEEN TOIMEENPANO KOSKEN ALUEELLA

Koske toimi aktiivisessa roolissa Sosiaalialan kehittämishankkeen alueellisessa toimeenpanossa ja sen alueellisen johtoryhmän työskentelyssä. Hankkeen toimeenpano toi kokonaan uuden tehtävän ja roolin sosiaalialan osaamiskeskuksille. Osaamiskeskuksista tuli hankkeen osalta Sosiaali- ja terveysministeriön informaatio-ohjauksen ja hankkeen toimeenpanon väline. Hanke ikään kuin ’virallisti’ osaamiskeskusten aseman. Tämä muutos on vienyt osan ’vapaasta’, aluelähtöisestä

kehittämismahdollisuudesta mutta toisaalta tuonut valtakunnallista tukea ja vertailukohtia. Muutos myös työllisti osaamiskeskusta huomattavasti ja vei aikaa muulta työltä.

Kosken työntekijät valmistelivat johtoryhmän kokouksia ja suunnittelija toimi johtoryhmän sihteerinä. Kosken kotisivut ovat toimineet myös kehittämishankkeen tiedotuskanavana. Kehittämishankkeen alueellisen johtoryhmän ja Kosken toimesta kunnista nousevia hankeideoita koottiin laajemmiksi kehittämiskokonaisuuksiksi. Kehittämisyksikköaihioita oli maakunnassa vuoden 2004 lopulla yhteensä 3.

Sosiaalialan kehittämishankkeen Keski-Suomen alueellinen johtoryhmä piti vuoden 2004 aikana yhteensä 6 kokousta ja lisäksi kaksi yhteiskokousta maakunnallisen terveydenhuollon lähipalvelujen kehittämistä koordinoivan johtoryhmän kanssa. Lisäksi järjestettiin alueellinen työkokous seudullisista hankkeista yhdessä ministeriön kanssa 14.6.2004 sekä tiedotustilaisuus toimittajille 19.4.2004.

Alueellinen toimintasuunnitelma koottiin ja kehittämisen strategisia linjauksia työstettiin rinnakkain maakuntaliiton toimesta toteutetun Keski-Suomen sosiaali- ja terveystalouden palvelurakenneselvitystyön kanssa.

2.3. VIESTINTÄ

Vuoden 2004 aikana noudatettiin Kosken viestintäsuunnitelman linjauksia. Viestinnän keskeisimmäksi tavoitteeksi vuodelle 2004 määriteltiin Kosken kotisivujen ajantasainen päivittäminen ja kehittäminen maakunnan sosiaalialan ammattilaisia palvelevaksi ja käytetyksi tiedotuskanavaksi. Tavoite myös saavutettiin kohtuullisen hyvin. Kotisivujen rakennetta ja sisältöjä kehitettiin ja muokattiin käyttäjäkokemusten perusteella. Vuoden aikana sivuille avattiin maakunnan sosiaalialan ammattilaisia palveleva koulutuskalenteri täydennyskoulutusta järjestävien tahojen käyttöön. Vaikkakaan koulutuksen järjestäjät eivät ole vielä kattavasti ottaneet tätä tiedotuskanavaa käyttöön, on käytännön ammattilaisilta saatu positiivista palautetta niin koulutuskalenterista kuin muutoinkin Kosken kotisivuista maakunnallisena ajankohtaisena tietopankkina.

Kosken viestintää selkeyttämään teetettiin ja otettiin käyttöön standardoidut asiakirjapohjat ja Power Point –esityspohjat. Kosken yleisesitteestä painettiin uusittu versio.

Kosken tutkimuksia sarjassa julkaistiin sosiaalialan soveltavan tutkimuksen esiselvitysraportti: Marita Husso: Innovaatioiden aika, Sosiaalialan tutkimus, tieto ja välittämisen taito (nro 2/2004). Julkaisu on saatavissa myös verkkojulkaisuna Kosken kotisivuilta.

Tiedonkulun parantamiseksi sosiaalialalla valmisteltiin SosKes –hankehakemusta osaksi valtakunnallista sosiaalihuollon tietoteknologian kehittämishanketta (Hakemus jätetään ministeriöön 2/2005). Kyseessä on kunnallisten sosiaalipalveluiden tietohallinnon kehittämistä koskeva hanke, jonka on tarkoitus hyödyntää terveydenhuollon MediKes -hankkeella synnytettyä tekniikkaa ja kokemusta ja levittää sitä sosiaalihuoltoon.

Julkisuustyö toteutui lähinnä yksittäisten kehittämishankkeiden näkymisenä paikallislehdissä, maakuntalehdessä ja valtakunnallisissa lehdissä sekä tv:n alueuutisissa. Koske oli esillä mediassa yhteistyökumppanina myös esim. Stakesin alueellistamissuunnitelmista uutisoitaessa.

2.4. KESKEISET TILAISUUDET

9.3.2004 Köyhyys ja eriarvoisuus Keski-Suomessa seminaari. Yhteistyössä Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton, K-S sosiaaliturvayhdistyksen ja Jyväskylän kaupungin kanssa.

13.5.2004 Särkynyt neitsyt –teatteriesitys läheisissä suhteissa tapahtuvasta väkivallasta ja sen kohtaamisesta. Yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa.

22.4.2004 Innovaatioiden aika –raportin julkistamistilaisuus. Yhteistyössä Jyväskylän yliopiston Sosiaalisten Innovaatioiden Foorumin kanssa.

19-20.8. 2004 Valtakunnalliset osaamiskeskuspäivät olivat Kosken järjestämistä vastuulla. Survo-Korpelan kartanossa järjestetyille osaamiskeskustyön kehittämisen päiville osallistui sosiaalialan osaamiskeskusten henkilöstöä yhteensä 80. Päivien teemana oli Soveltava tutkimus ja välittäjäorganisaation toiminta.

Sosiaaliturva-lehden numerossa 14/2004 esiteltiin Kosken toimintaa osaamiskeskuksia esittelevässä sarjassa otsikolla ”Osaamiskeskus ei saa irtaantua sosiaalialan arjesta”.

5.10.2004 Sijoitettujen lasten perheiden tukeminen. Valtakunnallinen koulutuspäivä yhteistyössä Jyväskylän kaupungin, Jyväskylän kaupunkiseurakunnan, K-S huostaan otettujen lasten vanhempain yhdistyksen, Kuopion huostaan otettujen lasten vanhempain yhdistyksen, Perhehoitoliiton, Pesäpuu ry:n ja Sininauhaliiton kanssa.

11.11.2004 Maakunnallisen hyvinvointistrategian eväät – seminaari alueellisesta hyvinvoinnista ja hyvinvointieroista. Yhteistyössä Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton, K-S sosiaaliturvayhdistyksen ja Jyväskylän kaupungin kanssa.

9.12.2004 Lastensuojelun seminaari 2. Lapset ja lastensuojelu – näkyvätkö lapset lastensuojelun käytännöissä.

9.12.2004 Ennaltaehkäisevä vanhustyö ja palveluohjaus Jyvässeudulla –hankkeen päätösseminaari. Yhteistyössä Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa.

Koske toimi Keski-Suomen sosiaalijohdon työkokousten järjestäjänä ja koollekutsujana. Työkokoukset järjestettiin 18.3.2004 sekä kaksipäiväinen työkokous 4-5.11.2004 Kuopiossa.

2.5. HENKILÖSTÖN VERKOSTOTYÖ, KOULUTUS JA KEHITTÄMISTYÖ

Kosken työntekijät osallistuivat vuoden aikana osaamiskeskusten työntekijöiden alakohtaisiin valtakunnallisiin työkokouksiin. Valtakunnallisessa osaamiskeskusneuvottelukunnassa Keski-Suomen edustajana on toiminut johtaja Marja Heikkilä ja varajäsenenä hallituksen puheenjohtaja Risto Kortelainen.

Sosiaalialan kehittämishankkeen valtakunnallisen koordinaatioryhmän jäsenenä on toiminut johtaja Marja Heikkilä ja varajäsenenä hallituksen pj. Risto Kortelainen.

Suunnittelija Raili Haaki oli kuultavana eduskunnassa Valtiovarainvaliokunnan sosiaali- ja työjaostossa 5.10. 2004. Kokouksen aiheena oli Sosiaalialan kehittämishankkeen eteneminen , sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminta ja resurssien riittävyys.

10.9.2004 Suomen kuntaliiton järjestämien Kuntamarkkinoiden tilaisuus: Sosiaalialan osaamiskeskukset kuntien tukena, jossa Kosken johtaja Marja Heikkilä toimi puheenjohtajana.

Johtaja Marja Heikkilä ja hallituksen jäsen Sakari Möttönen ovat toimineet Stakesin Länsi-Suomen aluefoorumin jäseninä. Marja Heikkilä on toiminut Huoltaja –säätiön kunnallisen sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmän jäsenenä.

Osaamiskeskuksen johtaja tai suunnittelija olivat nimettyinä seuraavien Keski-Suomessa toimivien hankkeiden ohjaus- tai johtoryhmissä:

Perhetalohanke (MLL), Laituri-projekti (LsKL), Hyvä Työ –projekti (Kuurojen palvelusäätiö), Harava –hanke (Kuntaliitto ja LsKL), 3:n Koon –hanke (Karstula, Kivijärvi ja Kyyjärvi),
Terveystuonon lähipalveluiden kehittämistä koordinoiva johtoryhmä (Kansallisen terveyshankkeen alueellinen johtoryhmä) ja Keski-Suomen liiton sosiaali- ja terveystuonon kehittäminen -johtoryhmä.

Stakesin pääjohtaja Vappu Taipale vieraili Koskessa ja tutustui sen toimintaan 29.10.2004.

Koske järjesti yhteistyössä Jyväskylän yliopiston Sosiaalisten innovaatioiden foorumin kanssa syksyllä 2004 valtakunnallisen innovaatiokilpailun ”Ideasta sosiaaliseksi innovaatioksi” Kilpailuun saatiin yhteensä 23 innovaatioehdotusta, joista palkittiin kolme ja jaettiin viisi kunniamainintaa.

Koske oli muiden osaamiskeskusten kanssa esillä Terve-Sos messuilla Espoossa 25-26.5.2004

Koske oli mukana Jyväskylän yliopiston, Stakesin ja Jyväskylän kaupungin kanssa valmistelemaan esitystä Stakesin toiminnan alueellistamisesta Jyväskylään.

3. SOSIAALIASIAMIEHEN TOIMINTA

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista tuli voimaan vuonna 2001. Laki painottaa sosiaalihuollon asiakkaan osallisuutta ja palvelun suunnitelmallisuutta sekä määrittää mm. moniammatillista yhteistyötä, salassapitoa ja tiedonsaantia. Uusiksi sosiaalihuollon kehittämis- ja laadunvarmistusmenetelmiksi asiakaslaki toi sosiaaliasiamies- ja muistutusjärjestelmät.

Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistyksen luovuttua sosiaaliasiamiestoiminnasta Koske aloitti palvelun järjestämisen tammikuussa 2004. Uudeksi päätoimiseksi sosiaaliasiamieheksi valittiin YTM Eija Hiekka. Vuoden alussa sosiaaliasiamieheksen Kosken kanssa tekivät Hankasalmi, Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Jämsänkoski, Korpilahti, Laukaa, Leivonmäki, Luhanka, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen. Lokakuun alussa mukaan liittyivät Pihtipudas ja Viitasaari. Osaamiskeskus tuottaa sosiaaliasiamiestoiminnan yhteensä neljääntoista keskisuomalaiseen kuntaan asukasohjan ollessa noin 185 000.

Ensimmäinen sosiaaliasiamiesvuosi Koskessa oli sosiaalihuollon asiakasnäkökulmaan, kuntiin ja sosiaalihuollon palveluihin tutustumista mm. asiakasyhteydenottojen, kahden kuntakokouksen ja kuntakäyntien avulla. Suuri osa sosiaaliasiamiehen työstä oli puhelinneuvottelua, asiakkaiden yhteydenottojen perusteella tapahtuvaa palvelutilanteiden selvittämistä ja sovittamista. Tarvittaessa järjestettiin tapaaminen sosiaaliasiamiehen toimistolle, asiakkaan kotikuntaan tai asiakkaan kotiin. Työhön kuului runsaasti sosiaalihuollon palveluihin ja muutoksenhakuun liittyvää tiedottamista ja neuvontaa. Sosiaaliasiamies kävi kertomassa työstään mm. järjestöjen tilaisuuksissa, päivätoimintaryhmissä ja sosiaalihuollon ammattilaisia kouluttavissa oppilaitoksissa. Ammatillista tukea sosiaaliasiamies sai mm. lakikoulutuksista ja sosiaaliasiamiesten työkokouksista. Maakunnallinen asiamiestapaaminen toteutettiin yhteistyössä Länsi-Suomen lääninhallituksen kanssa siten, että mukana oli sekä Keski-Suomen että Pirkanmaan sosiaaliasiamiehiä. Sosiaaliasiamiestoiminta on monitasoista ja pitkäjännitteistä kehittämistyötä ja sosiaalialan osaamiskeskus on sille luonteva taustayhteisö.

Sosiaaliasiamiestoiminnan tilastoinnissa käytettiin pääosin samaa jaottelua kuin edeltäjän aikana, mutta asiakaslain kannalta kiinnostavat tietosuojaan (1 %) sekä palveluun ja kohteluun liittyvät asiat (2 %) sekä päihdehuolto (3 %) eriteltiin myös näkyviin. Yleisimmät yhteydenottoja aiheuttaneet sosiaalihuollon alueet olivat toimeentulotuki (40 %), vammaispalvelut (13 %) ja lastensuojelu (16 %). Muuta neuvontaa oli jonkin verran (11 %) ja asiakkaat kohtasivat ongelmia myös vanhustenhuollossa (3 %), erityisesti omaishoidontuessa. Yhteydenotot sosiaaliasiamieheen ovat eräänlainen näyte eikä niiden perusteella voi tehdä pitkälle meneviä yleistyksiä. Voiko silti pitää hyvänä merkinä sitä, että lasten päivähoidosta ei palvelun yleisyys ja laajuus huomioon ottaen ole juurikaan yhteydenottoja (0,5 %)?

Vuonna 2004 sosiaaliasiamiehelle tuli 532 asiakasyhteydenottoa. Yhteydenottoja tuli kaikista kunnista, mutta eniten Jyväskylästä (61 %), Jyväskylän maalaiskunnasta (12 %) ja Laukaasta (7,5 %). Sosiaalihuollossa koettuun palveluun ja kohteluun kohdistuvia muistutuksia kuntiin oli tehty seitsemän. Asiamiesyhteydenottojen määrän ja sisällön perusteella näyttää siltä, että asiakkailla on muistutuksen tekemiseen korkea kynnys. Tarkemmat kunta- ja sosiaalihuollon sisältökohtaiset tiedot käyvät ilmi vuosittaisesta sosiaaliasiamiehen selvityksestä.

4. SISÄLLÖLLISET TOIMINTA-ALUEET

’Koske toimi käytännön, opetuksen ja tutkimuksen yhdyssiteenä koko sosiaalialalla.’

Sisällöllisesti Koske toimi edelleenkin kaikilla sosiaalialan sektoreilla. Koske on profiloitunut laaja-alaisuuteen pikemminkin kuin erityisasiantuntemukseen. Kosken toiminnalle on edelleen ollut leimallista koordinoiva työryhmätyöskentely kullakin toiminta-alueella. Kosken työryhmät ovat osaltaan mahdollistaneet maakunnallista kehittämistoimien koordinoimista sekä uusien laajempien hankkeiden laajapohjaista prosessinomaista rakentamista. Vuoden 2004 aikana kokousten määrää pyrittiin vähentämään ja työryhmät kokoontuivat kukin 3-4 kertaa vuoden aikana kestoltaan hieman pidempään kokoukseen, jossa on samalla ollut tuokio ”vapaaseen” keskusteluun ryhmäläisten kesken.

Kosken eri toiminta-alueiden kehittämistyö ja sen työryhmien työskentely on vuoden aikana verkostoitunut valtakunnallisesti. Vanhustyön, lastensuojelun sekä varhaiskasvatuksen kehittäjät

ovat tavanneet valtakunnallisissa työkokouksissa ja keskustelu ja tiedonvaihto on ollut vireää sähköisten verkostojen kautta. Myös sosiaalialan kehittämishankkeen kautta kehittämistyö on linkittynyt tiiviimmin valtakunnalliseen toimintaan.

Vuoden aikana työryhmien jäsenten kokousaktiivisuus väheni joidenkin työryhmien osalta. Erityisesti sosiaalialan perustyössä toimivien ammattilaisten osallistuminen kokouksiin oli hieman edellisvuotta vähäisempää. Työryhmien kokouksia pidettiin myös Jyväskylän ulkopuolella eri puolilla maakuntaa. Käytännössä kuitenkin huomattiin tämän vähentävän kokoukseen osallistujia huomattavasti.

Kosken säännöllisesti koolle kutumat eri ammattiryhmien maakunnalliset työkokoukset ovat osoittautuneet erittäin tarpeellisiksi erityisesti vanhustyön, vammaispalveluiden sekä varhaiskasvatuksen alueilla. Kollegoiden keskinäisen vertaistuen mahdollistaminen ja maakunnallisen oppimis- ja keskustelufoorumin tarjoaminen on toimintaa, jota ei organisoisi mikään muu taho. Tästä syystä Koske on saanut tästä koordinoititehtävästään hyvin paljon myönteistä palautetta. Kosken luomia verkostoja ja tiedotuskanavia ovat olleet kiinnostuneita hyödyntämään myös muut tutkimus- ja kehittämistyötä tekevät tahot.

Kosken toimiessa laajalla rintamalla eri sosiaalialan sektoreilla mahdollistuu myös toiminta-alueiden raja-aitoja ylittävä kehittämistyö. Kosken toimintaympäristö on mahdollistanut vuoden 2004 aikana esim. erityispäivähoidon ja lastensuojelun sekä vammaispalveluiden kehittämishankkeiden yhteistyön silloin, kun käytännön ilmiöt ovat sisältäneet haasteita näiltä kaikilta erityisosaamisen alueilta.

4.1. LASTENSUOJELUTYÖRYHMÄ

'Suunnitelmallisen lastensuojelutyön asiantuntemuksen kehittäminen koko maakunnan alueella.'

Työryhmän puheenjohtajana toimi Ulla Kuittu Lastensuojelun ja nuorisotyön palveluyksikön johtaja, Jyväskylän kaupunki. Työryhmän kokoonpano liitteenä.

Työryhmä kokoontui vuoden 2004 aikana 4 kertaa. Työryhmän kokoonpanoa laajennettiin lastensuojelun yksityisten palveluiden, lastensuojelulaitosten sekä perheneuvolan edustajilla.

Vuoden 2004 kehittämisteemat

1. Mielenterveyspalvelut ja lastensuojelu

Kosken järjestämä kutsuseminaari Unohtuuko lapsi aikuispsykiatriassa ? 21.4.2004, jonka jatkumona Keski-Suomen sairaanhoitopiiri järjesti 31.5.2004 koulutuspäivän ”Kun vanhemman mieli järkkyy, horjuu lapsen maailma”.

2. Päihdeperhetyö

pienempi työryhmä kokoontui. Toteutettiin lastensuojelukoulutusta päihdepalvelun työntekijöille. Kommentoitiin Jopo –projektissa kehitettyä alaikäisten nuorten hoidontarpeen arviointimalleja.

3. Kiertävän erityissosiaalityöntekijän työn seuraaminen ja tukeminen. Valmisteltiin toiminnan saamista pysyväksi palveluksi.

4. **Sukupolvet verkoiksi – hankkeen (2002-2004) seuranta ja ennaltaehkäisevän lastensuojelun teeman esillä pitäminen.** Alatyöryhmänä kokoontui ennaltaehkäisevän lastensuojelun työryhmä
5. **Vaikuttavuutta ja näkyvyyttä lastensuojelun avohuoltoon – hankkeen (2003-2004) seuranta ja tuki**
6. **Harava –projektin tulosten juurruttaminen ja edelleenkehittäminen**
Valmisteltiin yhdessä Harava-projektin kanssa Lasten seksuaalisen hyväksikäytön hoidon ja tutkimisen malli Keski-Suomessa (Seri) –malli.
7. **Työryhmä seurasi valtakunnallisen lastensuojelun kehittämisohjelman** etenemistä ja sen eri teemaryhmien työskentelyä. Alkuarviointityöryhmässä oli jäsenenä Koskesta Ansa Leinonen. Valtakunnallinen koordinaattori Kristiina Laiho vieraili Kosken lastensuojelutyöryhmän kokouksessa 3.5.2004.
8. **Lastensuojelun kehittämisyksikköä** valmisteltiin laajalla yhteistyöllä. Koske kutsui eri tahojen edustajia työkokouksiin lukuisia kertoja. Lastensuojelun avohuollon ja sijaishuollon kehittämisen näkökulmasta rakentuva Keski-Suomen lastensuojelun kehittämisyksikkö on laaja-alaisen ja pitkäjänteisen suunnitteluprosessin tulos. Hankehakemuksen muotoon se tullaan viimeistelemään Kosken toimesta helmikuussa 2005.
9. **Läheisneuvonpitomenetelmän käyttöönotto Keski-Suomessa.** Eri tahoista muodostuvan työryhmän toimesta valmisteltiin hankehakemus.
10. **Perhetyön rooli lastensuojelussa**
11. **Laituri** –hankkeen seuraaminen ja perhehoidon asema sijaishuollossa

SIJAISHUOLLON VERKOSTO

Maakunnan sijaishuollon toimijat kokoontuivat Kosken koolle kutsumana vuoden 2004 aikana 4 kertaa. Sijaishuollon verkostossa ovat mukana Jyväskylän kaupungin sijaishuoltoyksikkö, Pesäpuu ry, Perhehoitoliitto, Pelastakaa Lapset ry, Jyväskylän yliopisto sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sijaishuollon edustajat työstivät lastensuojelun kehittämisyksikkö-konseptia sijaishuollon näkökulmasta sekä kokosivat teemaan liittyviä tutkimuksellisia tarpeita.

4.2. VARHAISKASVATUKSEN TYÖRYHMÄ

'Jaetun asiantuntemuksen pitkäjänteinen kehittäminen monimuotoisessa varhaiskasvatuksessa.'

Työryhmän puheenjohtajana toimi Christine Väliavaara Pesäpuu ry:stä. Työryhmän kokoonpano liitteenä.

Varhaiskasvatuksen työryhmä kokoontui vuoden aikana 4 kertaa.

Kehittämisteemat

- **Varhaiskasvatussuunnitelmien** työstäminen alueen kunnissa. Tuettiin yhteistyössä lääninhallituksen kanssa
- **Päivähoitolain uudistukseen** liittyvät kysymykset sekä ammatinharjoittamislaki
- **Tutkimus ja koulutus** varhaiskasvatuksessa
- Keväällä 2004 toteutettiin yhteistyössä ammattikorkeakoulun ja varhaiskasvatuksen hankkeiden kanssa **koulutus Työvälineitä erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän perheidensä kanssa** työskentelyyn (STM / TATO –rahoitus). Koulutukseen osallistui eri ammattiryhmiä.
- **Päivähoidon ja lastensuojelun yhteistyötä** kehitettiin osana sekä lastensuojelun että erityispäivähoidon kehittämishankkeita.
- **Pelastetaan perhepäivähoito** –hankkeen ensimmäisen vuoden seuranta ja tukeminen
- **Varhaiskasvatuksen maakunnallisen asiantuntijarenkään** toimintaa kehitettiin osana ekonsultaatiohanketta

4.3. VANHUSTYÖN TYÖRYHMÄ

'Hyvän vanhuuden mahdollistaminen laadukkaalla vanhustyöllä, jossa ikääntynyt on oman elämänsä keskeisin asiantuntija.'

Työryhmän puheenjohtajana toimi Asta Suomi Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Työryhmän kokoonpano liitteenä.

Työryhmä kokoontui vuoden 2004 aikana 3 kertaa.

Kehittämisteemat

- **Kehittämishankkeiden koordinointi.** Työryhmä seurasi eri puolilla maakuntaa käynnistyviä vanhustyön seutuhankkeita. Hankkeiden työntekijöitä kutsuttiin

teemakokoukseen ja varmistettiin sekä hankkeiden keskinäinen verkostoituminen että myös tiedonkulku ja yhteys Kosken vanhustyöryhmän toimintaan.

- **Tutustuttiin gerontologian tutkimuskeskukseen**
- **Seurattiin Gerocenterin suunnittelutyön etenemistä** ja käytiin keskusteluja Gerocenterin ja Kosken yhteistyöstä. Gerocenter -suunnittelija oli Kosken vanhustyöryhmän jäsenenä Gerontologian tutkimuskeskuksen edustajana.
- **Ideoitiin kehittämishanketta** jolla vastattaisiin käytännön kysymykseen: Miten löytää tarkoituksenmukainen hoitopaikka kullekin vanhukselle? Ideoinnin pohjalta Jyväskylän seudun sekä Keuruun seudun kunnat rakensivat kehittämishankehakemuksen lääninhallitukseen vuoden loppuun mennessä.
- **Työkokouskäytäntöjen organisointi** Koske toimi työkokousten koollekutsujana. Kahdesti vuodessa kokoontuivat Vanhustyön avopalveluista vastaavien sekä Päiväkeskusohjaajien työkokoukset (käynnistyi uutena toimintana helmikuussa 2004)
- **valtakunnallisen osaamiskeskusten vanhustyön kehittäjien** tapaamisiin osallistuminen
- **Ennaltaehkäisevä vanhustyö ja palveluohjaus jyvässeudulla** –hankkeen etenemistä seurattiin ja kommentoitiin tiiviisti sen viimeisenä toimintavuonna.
- **Yhteisötaide työvälineeksi** –luovat menetelmät osaksi seniori ja vanhustyötä – yhteistyöhanke, joka suunniteltiin toteutettavaksi Jyväskylän kaupungin Korpilahden kunnan alueilla. Hanke ei kuitenkaan saanut Ray:n rahoitusta.
- **Keskisuomalaisia vanhus- ja vammaispalvelujen kehittämiskäytäntöjä** esiteltiin Lääninhallituksen järjestämässä Pirkanmaan ja Keski-Suomen maakuntien yhteisessä koulutuspäivässä Orivedellä 10.5.2004

4.4. VAMMAISPALVELUTYÖRYHMÄ

'Vammaispalveluiden maakunnallisten toimintamallien kehittäminen'

Työryhmän puheenjohtajana toimi Helena Mehtäläinen Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Työryhmän kokoonpano liitteenä.

Työryhmä kokoontui vuoden 2004 aikana 3 kertaa.

Kehittämisteemat:

- Työryhmä seurasi ja kommentoi tiiviisti **Keskisuomalainen vammaispalveluiden toimintamalli** –hankkeen etenemistä ja samalla Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön käynnistymistä.
- Vammaispalvelutyöryhmä jatkoi **maakunnallisten vammaispalvelutyöntekijöiden työkokousten** järjestämistä. Erilliset työkokoukset kehitysvamma-alan työntekijöille ja

vammaispalvelulain mukaisiin asioihin keskittyen järjestettiin siten, että järjestelyistä vastasivat kunkin kokouspaikan kunnan edustajat.

- **Vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhteen sovittaminen.** Perehdyttiin juridiseen esiselvitykseen ja lakiuudistuksen tilanteeseen.
- **Vammaisfoorum** 4.11.2004. Tapahtuman järjestäjänä Jyväskylän vammaisneuvosto. Ohjelmaa suunniteltiin Kosken työryhmässä.
- Kuulo- ja puhevammaisten tulkkipalveluja kehittävän **Veturi –hankkeen** kanssa tehtiin yhteistyötä.

4.5. KOULUTUSYHTEISTYÖRYHMÄ

'Sosiaalialan koulutuksen ja työelämän yhteyksien ylläpito maakunnan alueella'

Työryhmän puheenjohtajana toimi Tuula-Leena Raiski Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Työryhmän kokoonpano liitteenä. Työryhmätyöskentelyllä tiivistetään oppilaitosten ja oppiaineiden keskinäistä yhteistyötä sekä opetuksen yhteyttä käytäntöön. Tavoitteena työskentelyssä on täydennyskoulutustarpeiden monitieteinen jäsentäminen käytännön haasteisiin vastaavan täydennyskoulutustarjonnan turvaaminen.

Koulutusyhteistyöryhmä kokoontui vuoden 2004 aikana kolme kertaa.

Kehittämisteemat:

- **Sosiokulttuurisen työn keskus.** Suunnitelmia vietiin eteenpäin siihen erikseen nimetyyn työryhmän toimesta. Kesän 2004 aikana teetettiin opiskelijatyönä koonti sosiokulttuurisen työn keskuksen tausta-ajatuksista ja muualla toteutetuista sektorirajat ylittävistä sukupolvityön keskuksista sekä Keski-Suomen suunnitelmista.
- **Sosiaalialan soveltavan tutkimuksen** esiselvitystyön etenemisen seuraaminen ja kommentointi
- **Kolmas sektori harjoitteluympäristönä.** Hyve-toiminnan taholta tehtiin aloite kehittää kolmannen sektorin roolia opiskelijoiden harjoitteluympäristönä. Koulutusyhteistyöryhmän kautta koottiin yhteistyötahoista muodostettu suunnitteluryhmä.
- **Maakunnallinen sosiaalialan täydennyskoulutuskalenteri.** Koulutusyhteistyöryhmä suunnitteli Kosken kotisivuille koulutuskalenterin, joka avautui keväällä 2004. Tarkoituksena on koota maakunnan sosiaalialan täydennyskoulutustarjontaa yhdestä kalenterista löytyväksi.

4.6. PÄIHDETYÖ

Maakunnan päihdepalveluiden kehittämistyötä koordinoiva päihdefoorumi kokoontui vuoden 2004 aikana 4 kertaa. Puheenjohtajana toimi Jyväskylän seudun päihdepalvelusäätiön toimitusjohtaja Jussi Suojuus. Kosken edustajana foorumissa oli johtaja Marja Heikkilä. Päihdefoorumin toiminnasta tiedotettiin Kosken kotisivuilla. Kosken vetovastuulla oli koulutus-, tutkimus- ja tiedotusalatyöryhmän toiminta. Alatyöryhmä kokoontui vuoden 2004 aikana neljä kertaa. Päihdefoorumin työtä suuntasi Kansallisen alkoholiohjelman toimeenpanon tuomat mahdollisuudet. Päihdefoorumi seurasi tiiviisti hanketta ”Päihdepalveluiden maakunnallinen organisointi ja toimintamallin kehittäminen” . Keski-Suomen sairaanhoitopiirin hallinnoimassa hankkeessa rakennetaan maakunnallista päihdestrategiaa monien yhteistyötahojen kesken.

5. HANKETYÖ

5.1. KESKI-SUOMEN ALUEELLINEN SOSIAALIHUOLLON EKONSULTAATIOHANKE – KOKEILUT KONSULTAATIOMALLEIKSI

Vuonna 2002 aloitetussa eKonsultaatiohankkeessa työskenteli edelleen projektipäällikkö Leena Kurra ja osa-aikaisesti Marja Heikkilä sekä Raili Haaki. Hankkeen toiminta päättyi 31.7.2004. Hankkeen aikana synnyttetyt käytännöt jäivät Kosken toiminnoiksi. Näitä toimintoja ovat asiantuntijapankki, 'Kolmen tolpan tolkkua' –mallista kehitetty konsultaatiotoiminta ja sosiaalialan konsultaatiokäytäntöjen synnyttäminen, testaaminen ja vakiinnuttaminen. Koske jatkoi myös yksinäisten projektityöntekijöiden työhönuhjausryhmien koordinoimista. Vuoden 2004 aikana perustettiin kaksi uutta vertaisryhmää kahden aiemmin perustetun edelleen jatkaessa toimintaansa.

eKonsultaatiohankkeen keski-suomalaisesta osuudesta laadittiin loppuraportti Stakesille. Tästä aineistosta työstetään vuoden 2005 alkupuolella Kosken julkaisusarjassa ilmestyvä sosiaalialan konsultaation nykytilaa ja kehittämistarpeita käsittelevä julkaisu.

eKonsultaatiohankkeen myötä saatiin runsaasti kokemusta osaamiskeskustuksen ydintoimintoihin liittyvästä vertaistuen, erityisosaamisen ja erityispalveluiden organisoimisesta. Hanke tarjosi mahdollisuuden toimia linkkinä paikallisen tiedontarpeen ja valtakunnallisen näkemyksen välillä.

5.2. SUKUPOLVET VERKOKSI –HANKE

Projektissa oli osallistujia vuonna 2004 yhteensä 80 henkilöä, joista 23 oli vapaaehtoista mentoria, 24 mentorointitoimintaan osallistuvia lapsia ja nuoria sekä loput mukana olevien lasten vanhempia ja sisaruksia. Toiminta laajeni edellisvuodesta merkittävästi ja kysyntä kasvoi. Vuoden aikana

osallistujille järjestettiin yhteensä neljä yhteistä toimintapäivää /tapahtumaa (maaliskuu, toukokuu, lokakuu ja marraskuu). Niihin osallistui keskimäärin 45–50 henkilöä /tapahtuma ja ne toteutettiin yhteistyössä sosiaalialan opiskelijoiden kanssa.

Projektin arviointia varten keväällä 2004 haastateltiin 30 mukana ollutta lasta ja nuorta, lasten vanhempaa ja mentoria. Aineistoa täydennettiin 31 haastattelulla syksyllä 2004. Haastattelut osoittivat, että osallistujat ovat kokeneet projektin tarpeellisena ja itseään hyödyttävänä.

Vuoden aikana toimintaan perehdytettiin yhteistyössä Pelastakaa lapset ry:n, Pesäpuu ry:n ja Jyväskylän kaupungin Vapaaehtoistoiminnan keskuksen kanssa 13 uutta mentoria. Mentoreiden säännöllistä työhönsä ja ryhmätapaamisia jatkettiin edellisen vuoden tapaan

Vuoden aikana lisättiin oppilaitosyhteistyötä merkittävästi: projektin toimintoihin osallistui yhteensä 24 sosiaalialan opiskelijaa (JY, JAMK). Yhteistyökumppaneiden aloitteesta toteutettiin syyskaudella 2004 myös ns. Kummiluokka -projekti Kilpisen koulun ja Keljon vanhainkodin kanssa.

Vuoden 2004 aikana toimintamallia viimeisteltiin osallistujien ja yhteistyökumppaneiden kanssa ja jäsenettiin projektissa kerätyn tiedon ja kokemusten levittämistä ja juurruttamista. Projekti sai lokakuussa tunnustusta voittamalla jaetun ensimmäisen palkinnon ”Ideasta sosiaalisesti innovaatioksi” -kilpailussa. Malli herätti runsaasti kiinnostusta Keski-Suomessa, mutta myös valtakunnallisesti. Kuusi keskisuomalaista kuntaa tai aluetta (Jyväskylä, Jämsän seutu, Keuruu, Saarijärvi, Viitasaari ja Äänekoski) oli halukas ottamaan mallin käyttöönsä. Tarkoitus on levittää ja kehittää mallia edelleen maaliskuussa 2005 alkavan Välittävät sukupolvet -hankkeen kautta, pilottialueina edellä mainitut kunnat.

5.3. ENNALTAEHKÄISEVÄ VANHUSTYÖ JA PALVELUOHJAUS

Jyväskylän kaupungin hallinnoimana toteutettiin hanke ”Ennaltaehkäisevät kotikäynnit ja palveluohjaus” (2003-2004). Jyväskylän kaupungin ja maalaiskunnan alueella toteutettu hanke kytkeytyi tiiviisti Kosken kehittämistoimintaan.

Hankkeessa kehitettiin ennaltaehkäisevien kotikäyntien sekä ennakoivan palveluohjauksen toimintamalleja (Jyväskylä) ja selkeytettiin ja kehitettiin päiväkeskusohjaajien toimenkuvaa (Jyväskylän maalaiskunta). Pilottivaiheen jälkeen kehitetyt toiminnot jatkuvat hankkeen päättymisen jälkeen osana vanhustyön kokonaisuutta. Esimerkkinä ehkäisevien kotikäyntien voimaannuttamissuunnitelman sisältävä struktuuri, seniorikortti, päiväkeskusohjaajien verkottuminen. Yhteisöllisen palveluohjauksen työvälineenä toimii hankkeen toimesta suunniteltu ja vuoden 2004 aikana käyttöön otettu sähköinen seniori-info.

Hankkeen tulokset on julkaistu raportissa: ”...että ihmisellä on väyliä, voimavaroja ja haaveita. Ehkäisevät kotikäynnit ja ennakoiva palveluohjaus – uusi voimaannuttava toimintamalli seniori- ja vanhustyöhön” Marjatta Salminen, Asta Suomi, Sinikka Hakonen. Jyväskylän sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen raportteja 1/2004.

Hankkeessa kehitetty toimintamalli tulee olemaan osana valtakunnallista Stakesin kokoamaa hyvien käytäntöjen koontia.

5.4. VAIKUTTAVUUTTA JA NÄKYVYYTTÄ LASTENSUOJELUN AVOHUOLTOON

Suunnitelmallista ja lapsilähtöistä lastensuojelun asiakastyötä kehitettiin maakunnassamme lastensuojelun avohuoltoon suuntautuneessa hankkeessa Vaikuttavuutta ja näkyvyyttä lastensuojelun avohuoltoon ajalla 1.6. 2003 – 31.12.2004.. Hanketta hallinnoi Jyväskylän kaupunki ja hankkeen kokoaikaisina työntekijöinä toimivat kiertävä erityissosiaalityöntekijä Hannele Metsäranta ja projektityöntekijä Ansa Leinonen lääninhallituksen myöntämällä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksella.

Hankkeen tavoitteina olivat lastensuojelun avohuollon suunnitelmallisuuden ja lapsilähtöisyyden lisääminen sekä arkityöhön soveltuvien kirjaamiskäytäntöjen kehittäminen. Hankeajana 1) tarjottiin kiertävän erityissosiaalityöntekijän palvelua kaikkiin maakunnan kuntiin, 2) järjestettiin Lupaus lapselle -koulutus lastensuojelun erityisosaamiskeskus Pesäpuu ry:n kanssa sekä 3) haastettiin Jyväskylän kaupungin lisäksi lastensuojelun asiakasprosessien kehittämistyöhön Hankasalmen, Konneveden, Muuramen sekä Viitasaaren kunnat. Kiertävän erityissosiaalityöntekijän toimialueena on ollut koko maakunta.

Hankeajana päästiin hyvään alkuun suunnitelmallisen työtteen omaksumisessa lastensuojelun avohuoltotyöhön. Lapsen omaan asiakkuuteen havahduttiin ja toiminnallisia välineitä otettiin työyhteisöissä käyttöön konkreettisessa asiakastyössä. Ajantasaisen kirjaamisen merkitys osana suunnitelmallista työtä alkoi jäsentyä sekä lastensuojelutyön sisällön että hyvän hallinnon näkökulmista. Lisäksi kiertävän erityissosiaalityöntekijän palvelu saatiin vakiinnutettua osaksi Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen toimintaa tammikuusta 2005 alkaen. Hankkeen keskeisenä taustaryhmänä toimi laajapohjainen osaamiskeskuksen lastensuojelutyöryhmä ja käytännön yhteistyötä tehtiin myös esimerkiksi maakuntamme erityispäivähoitohankkeen kanssa. Lupaus lapselle -koulutus konkretisoi puolestaan tarkoituksenmukaista yhteistyötä kuntien työntekijöiden ja lastensuojelun kehittämisjärjestön kesken. Hankeajana saatuja kokemuksia ja tuloksia on hyödynnetty ja viety eteenpäin suunnitteilla olevan Lastensuojelun kehittämisyksikön valmistelutyössä.

5.5. VAMMAISPALVELUIDEN KESKISUOMALAINEN TOIMINTAMALLI – HANKE

Keskisuomalainen vammaispalveluiden toimintamalli –hankkeelle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet ja maakunnassa toteutetaan vammaispalveluiden hajautettu malli. Samalla kehitetään maakunnan erityisosaamista hajautetun mallin tueksi. Eteneminen toteutetaan toimintamallihankkeen selvitysmies E. Paaran (2003) esityksen mukaisesti.

Suojarinteen yhtymävaltuusto on 21.6.2004 pitämässään kokouksessa linjannut jatkosuunnitelmat. Nykyiset Suojarinteen toiminnat hajautuvat kuntiin ja Keski-Suomen vammaispalvelusätiölle. Siirtymäkausi on 2004 – 2006.

Hajautetun mallin toteutuminen edellyttää erityisosaamisen kehittämistä, joka myös jalkautuu seutukuntiin. Yhtenä kehittäjästä on Keski-Suomen vammaispalvelusätiö, joka sai joulukuussa 2004

Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen positiivisen päätöksen ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittämiseksi maakuntaan. Kehittämistehtävä toteutetaan yhteistyössä Kosken kanssa.

Seutukunnat ja kunnat ovat aloittaneet asumispalvelujen ja lähipalvelujen kehittämisen. Aloitteellisia seutukuntia ovat mm. Ääneseutu, Jämsän seutu, Viitasaari ja Jyväskylän seutu. Lisäksi Jämsän seudulla toteutettiin yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa autismi ja asperger - palvelutarvekartoitus.

Hankkeella on ohjausryhmä ja asiantuntijaryhmä, jotka edustavat koko maakuntaa ja vammaisalan eri toimijoita. Ohjausryhmän merkitys aloitteiden tekijänä, vaikuttajana, vauhdittajana ja muutosprosessin toteuttajana on ollut keskeinen. Kehittämisen lähtökohtana ovat olleet asiantuntijaryhmän toteuttamat asiakaslähtöiset tarveselvitykset ja tulevaisuuden palvelujen sisältöjen mallintaminen.

5.6. PELASTETAAN PERHEPÄIVÄHOITO

Pelastetaan perhepäivähoito –hanke käynnistyi 12.3.2004 ja varsinainen toiminta alkoi 10. toukokuuta 2004 projektipäällikkö Maija Jääskeläisen aloittaessa. Hanketta hallinnoi Jyväskylän kaupunki ja siinä on mukana Jyväskylän maalaiskunta, Karstula, Keuruu, Kivijärvi, Kyyjärvi, Laukaa, Suolahti ja Äänekoski. Hankkeen rahoitus muodostuu Sosiaali- ja terveysministeriön avustuksesta ja kuntaosuuksista (50%/50%). Hankkeen tarkoituksena on kehittää perhepäivähoitoa ja turvata se yhtenä varhaiskasvatuksen muotona tulevaisuudessa kehittämällä monipuolisesti perhepäivähoidon sisältöjä, ohjausta ja toimintamuotoja.

Hankkeen ohjausryhmä, johon kuuluu edustajia hankekunnista, alan oppilaitoksista ja osaamiskeskuksesta, kokoontui kaksi kertaa vuonna 2004. Hankkeen yhteyshenkilöryhmään kuuluu edustaja jokaisesta hankekunnasta ja marraskuussa ryhmää täydennettiin perhepäivähoitajien edustajalla. Yhteyshenkilöryhmä toimii hankkeen ja kuntien välisenä tiedotuskanavana sekä vastaa hankkeen toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta vuonna 2005. Ryhmä kokoontui neljä kertaa vuonna 2004.

Hankkeen toiminta painottui hankesuunnitelman mukaisiin kuntakäynteihin ja hankkeen esittelyyn erilaisissa tilaisuuksissa. Hanke on mukana seudullisessa perhepäivähoidon palkkausta pohtivassa työryhmässä. Työryhmä teki marraskuussa 2004 kirjelmän Kuntatyönantajalle perhepäivähoidon palkkausneuvottelua varten. Hanke pyrkii perhepäivähoidon arvostuksen ja positiivinen näkyvyyden lisäämiseen, jotta ala saisi kiinnostavuutta ja uudet perhepäivähoitajat hakeutuisivat alalle. Tässä tehtävässä onnistuttiin, koska aiheesta saatiin juttuja sekä päälehtiin että television alueutisiin.

Hanke on mukana myös seudullisessa oppilaitosten ja työelämän yhteistyöryhmässä, jossa pohditaan perhepäivähoitajien koulutusta ja ammattitutkintoa. Syksyllä järjestettiin Jyväskylän perhepäivähoitajille päivähoidon toimintaterapeutin toimintapajoja neljä kertaa. Toimintapajat jatkuvat vuonna 2005 sekä Jyväskylässä että muissa hankekunnissa.

Hankesuunnitelman mukaan vuosi 2004 oli hankkeen kartoitus- ja suunnitteluvaihetta. Sen mukaisesti kesällä ja syksyllä 2004 tehtiin perhepäivähoidon järjestämiseen, hoitajien

ammattillisuuteen ja perhepäivähoidon ohjaukseen liittyviä kyselyjä hankekuntien perhepäivähoitajille ja perhepäivähoidon ohjaajille. Näiden tulokset toimivat pohjana toiminnan suunnittelulle ja toteutukselle. Suunnittelutyötä tehtiin sekä kaikkien hankekuntien kanssa yhteisesti että kuntakohtaisesti. Suunnittelutyö jatkuu vielä vuoden 2005 alussa. Hankkeen yhteyshenkilöryhmässä sen muiden tehtävien ohella jaetaan seudullisesti kokemuksia ja käytänteitä sekä materiaalia liittyen perhepäivähoitoon ja ohjaukseen. Tällä luodaan pohjaa ja tuetaan jo käynnistynyttä seudullista ja kuntakohtaista kehittämistä.

Yhtenä kyselynä oli opiskelija Saana Wolffin pro gradu –tutkimus keskisuomalaisten perhepäivähoitajien ammatillisuudesta. Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Myös oppilaitosten ja työelämän yhteistyöryhmän tavoitteena on yhdistää tieteellistä ja kokemuksellista tietoa.

Vuonna 2004 kerättiin tietoa sekä perhepäivähoitajilta että heidän esimiehiltään koulutustoiveistaan ja –tarpeistaan, joihin hankkeella voitaisiin vastata. Hankkeen yhtenä tavoitteena on kehittää perhepäivähoitajien ammattitaitoa ja perhepäivähoidon ohjausta. Näihin haasteisiin pyritään vastaamaan toiminnassa vuonna 2005.

5.7. VERKOSTOITUVA ERITYISPÄIVÄHOITO

Verkostoituvaa erityispäivähoito –hanke on laajentunut vuoden 2004 aikana neljällä uudella kunnalla ja hankkeessa on mukana 14 kuntaa. Vuoden aikana toteutuivat koulutuskokonaisuudet Lapsen varhainen tukeminen (Niilo Mäki Instituutti) ja Moniammatillisten työtapojen ja menetelmien oppiminen sekä yhteistyö perheen kanssa erityispäivähoidossa (Jyväskylän ammattikorkeakoulu) sekä perhepäivähoitajille suunnattu koulutus. Seminaaripäiviä tarjottiin päiväkotien johtajille ja perhepäivähoidon ohjaajille. Maakunnallisia työkokouksia järjestettiin päivähoidolle ja eri yhteistyötahoille (terapeutit, erikoissairaanhoidon, päivähoitoavustajat). Työkokoukset ovat luomassa alkua säännölliselle ja pitkäjänteiselle kehittämistyölle sekä verkostoitumiselle. Vuoden lopulla käynnistyi kiertävien erityislastentarhanopettajien ja yksin työtä tekevien eltojen maakunnallinen verkosto. Kaikille avoimet työpajat eri erityiskasvatuksen yksiköissä toteutuivat noin kerran kuukaudessa. Yhteisten tilaisuuksien lisäksi kuntakohtainen työ tapahtui kuntien kanssa sovittujen suunnitelmien mukaisesti. Ammatillisen osaamisen lisäämisen ohella on hanke käynnistänyt kunnissa erityispäivähoidon palveluiden arviointia. VasuMentor koulutuksen myötä on hankekuntia tarvittaessa tuettu kuntien varhaiskasvatussuunnitelmatyössä. Tietoa uusimmista tutkimuksista on tarjottu työpajoissa, hankkeen tiedotuslehdessä (esim. Varsu -menetelmä) sekä projektipäälliköiden jatkuvalla yhteydellä Jyväskylän yliopiston erityispedagogiikan ja varhaiskasvatuksen tutkimusryhmiin. Syksyn aikana toteutetussa laajassa arviointikyselyssä nousee esiin toive hankkeen työkäytänteiden jatkuvuudelle. Kyselyn mukaan hankeaika on tukenut mm. omaa osaamista erityiskasvatuksen kysymyksissä, kunnissa tehtävää moniammatillista työtä sekä lapsiperheiden palveluiden kehittämistä. Projektipäälliköt ovat alusta alkaen olleet mukana linjaamassa päivähoitoavustajien seudullisen ja maakunnallisen yhteistyön turvaamiseksi suunniteltua jatkohanketta.

LIITE: TYÖRYHMIEN KOKOONPANOT 2004

1. Lastensuojelutyöryhmä

1. Arponen Aino	Lääninhallitus
2. Boelius-Tikka Tarja	Ensi- ja turvakotien liitto
3. Bäck-Kiianmaa Raili	Pesäpuu ry
4. Haaki Raili	Koske
5. Heikkilä Marja	Koske
6. Keränen Saara	Pelastakaa Lapset ry
7. Ketola Jari	Perhehoitoliitto
8. Kuittu Ulla (pj)	Jyväskylä, Lastensuojelu ja nuorisotyö
9. Kuronen Marjo	Jyväskylän yliopisto
10. Lapinmäki Minna	Jämsä
11. Leinonen Ansa (siht.)	Vaikuttavuutta ja näkyvyyttä lastensuojelun avohuoltoon – hanke
12. Markkanen Outi	Sumiainen
13. Metsäranta Hannele	Vaikuttavuutta ja näkyvyyttä lastensuojelun avohuoltoon – hanke
14. Nieminen Pirjo	Laukaa
15. Ollila Pertti	Ammatilliset perhekodit
16. Orellana Pepe	Jopo-projekti
17. Lähdesmäki Leena (varaj.)	Jopo-projekti
18. Pekonen Meeri	Jyväskylän ammatikorkeakoulu
19. Pollari-Urrio Paula	Jyväskylä, sijaishuoltoyksikkö

2. Varhaiskasvatuksen työryhmä

1. Adenius-Jokivuori, Merja	Jyväskylä, kasvatustoiminnan ohjaaja
2. Aroheinä, Arja	Jyväskylän kaupunki
3. Eerola-Pennanen, Paula (varaj.)	Yliopisto, varhaiskasvatuksen laitos
4. Eronen, Tuija (varaj.)	Suolahti, päivähoito

5. Haaki, Raili	Koske
6. Halttunen, Leena	Verkostoituva erityispäivähoito hanke
7. Heikkilä, Marja	Koske
8. Katajavuori-Vartiainen, Marjut (varaj.)	Amk, varhaiskasv, lastensuojelu, perhetyö
9. Kirjavainen, Yrjö	Suolahti, päivähoito
10. Koistinen, Aila	Meidän Jykä kasvatusyhteistyö, Jyväskylä
11. Korkalainen, Paula	Verkostoituva erityispäivähoito hanke
12. Lehtinen, Anja-Riitta	Yliopisto, varhaiskasvatuksen laitos
13. Luukkonen, Ilmi	Hankasalmi
14. Martikainen, Marjo	Ammattikorkeakoulu, varhaiskasvatus
15. Mattila, Seija	Jyväskylän kaupunki, päivähoito
16. Mustonen, Päivi (varaj.)	Hankasalmi, sosiaalityö
17. Pelkonen, Hanna-Maija	Maalaiskunta, päivähoito
18. Rantala, Anja	Yliopisto, erityispedagogiikka
19. Toivonen, Arja	Äänekoski, erityispäivähoito (vep-johtor.)
20. Vesterinen, Eeva-Liisa	(Aino Arposen sijainen) Lääninhallitus
21. Viholainen, Helena	Niilo Mäki Instituutti
22. Vulli, Paula	Keuruu
23. Väливаара, Christine (pj)	Pesäpuu ry

3. Vanhuspalveluiden työryhmä

1. Haaki, Raili (siht.)	Koske
2. Hakonen, Sinikka	Jyväskylän Ammattikorkeakoulu
3. Heikkilä, Marja	Koske
4. Heikkilä, Tuula	Jyväskylän sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitos
5. Hirsiaho, Aimo	Länsi-Suomen Lääninhallitus
6. Jyrkämä, Jyrki (varaj.)	Jyväskylän Yliopisto, sosiaaligerontologia
7. Karhula, Sirkka	Jyväskylän kaupunki
8. Ketola, Maija (varaj.)	Jyväskylän aikuiskoulutuskeskus
9. Leinonen, Anu	Jyväskylän Yliopisto, sosiaalityö, sosiaaligerontologia
10. Leppäaho, Kirsti	Karstulan kunta
11. Lyyra, Tiina-Mari (varaj.)	Jyväskylän Yliopisto, Gerontologian tutkimuskeskus
12. Mutanen, Leena	Jyvässeudun Omaishoitajat ry
13. Oksa, Marjatta (varaj.)	Muuramen vanhusneuvosto
14. Pelkonen, Erkki	Jyväskylän vanhusneuvosto

15. Pikkarainen, Aila	Jyväskylän yliopisto, Gerontologian tutkimuskeskus
16. Salminen, Marjatta	Jyväskylän kaupunki, seutukunnallinen hanke
17. Salonen, Kaarina	Muuramen vanhusneuvosto
18. Siivonen, Satu	Jämsän sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitos
19. Suomi, Asta (pj)	Jyväskylän Ammattikorkeakoulu
20. Takala, Pauliina	Palvelukeskus Telkänpesä

4. Vammaispalveluiden työryhmä

1. Hiltunen Marja	Suojarinteen kuntayhtymä
2. Hirsiaho Aimo	Länsi-Suomen lääninhallitus
3. Jokinen Pirkko	Jyväskylän maalaiskunta
4. Lehtinen Armi	Jämsän kaupunki
5. Lehtovaara Pirjo	Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
6. Mehtäläinen Helena (pj)	Jyväskylän AMK
7. Ohvo Eira	Konneveden kunta
8. Paananen Veijo	Vammaisyhdistys
9. Parviainen Seija	Jyväskylän kaupunki
10. Saarinen Marja-Leena (siht)	Koske
11. Väätäinen Markku	Jyväskylän yliopisto
12. Yksjärvi Leena	Invalidiliitto ry

5. Koulutusyhteistyöryhmä

1. Arponen, Aino	Länsi-Suomen Lääninhallitus
2. Astikainen, Anne	Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto
3. Haaki, Raili	Koske
4. Heikkilä, Marja	Koske
5. Katajavuori-Vartiainen, Marjut	Jamk, kasvatustieteiden ja sosiaalipedagogiikka
6. Kontio, Marja-Liisa	Jyväskylän sos.- ja terveystieteiden oppilaitos
7. Kröger, Teppo	Yliopisto, sosiaalityö
8. Kuisma, Johanna (varaj.)	Jyväskylän kaupunki
9. Laukkanen, Jukka (varaj.)	Jyväskylän kaupunki
10. Lepänjuuri, Aini (varaj.)	Ammatillinen opettajankorkeakoulu
11. Mehtäläinen, Helena	Jamk, erityiskasvatus ja vammaistyö
12. Mäkinen, Hannu	Yliopisto, täydennyskoulutuskeskus

13. Nyrönen, Anneli	Jyväskylän kaupunki
14. Passi, Keijo	Jyväskylän maalaiskunta
15. Pylkkä, Outi	Ammatillinen opettajankorkeakoulu
16. Raiski, Tuula-Leena (pj)	Jamk, täydennyskoulutus
17. Raivio, Jukka T	Lääninhallitus, sivistisosasto
18. Riihimäki, Pirjo	Joutsan kunta
19. Salpakoski, Ritva (varaj.)	Jyväskylän maalaiskunta
20. Suomi, Asta	Jamk, sosiokulttuurinen työ
21. Suominen, Marjatta	Kinnulan kunta
22. Tuominiemi, Leila	Yliopisto, varhaiskasvatus

6. Keski-Suomen Päihdefoorumi

1. Arponen Aino	lääninsosiaalitarkastaja, Länsi-Suomen lääninhallitus
2. Arvaja Erkki	toiminnanjohtaja, Jyväskylän katulähetys ry
3. Boelius-Tikka Tarja	ensikodin johtaja, Keski-Suomen ensi- ja turvakoti ry, Pidä kiinni-projekti
4. Eskola Kari	terveyskeskuslääkäri, Keuruun-Multian terveydenhuollon ky
5. Hallman-Keiskoski Maria	ylihoitaja, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
6. Harmainen Jaana	Jyväskylän seudun päihdepalvelusäitiö
7. Heikkilä Marja	johtaja, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
8. Hänninen Jorma	sosiaalityön ma. lehtori, Jyväskylän yliopisto
9. Jaatinen Kari	sosiaalijohtaja, Muuramen kunta
10. Kalmanlehto Erkki	apulaisosastonhoitaja, Kangasvuoren sairaala
11. Keikkala Sirkka	K-S tukihenkilö, kansallinen terveyshanke
12. Keuramo Riitta	Jyväskylän A-Kilta ry
13. Kihlman Eila	VEP –johtoryhmä, Harava -hanke
14. Kinnunen Seija	johtaja, Nuorten päihde- ja huumetyön tiimi
15. Korhonen Marketta	sosiaalineuvos, Länsi-Suomen lääninhallitus
16. Koski Jarmo J.	ylilääkäri, Jyväskylän avoterveydenhuolto
17. Kriivarinmäki Arja-Leena	sosiaalijohtaja, Äänekosken kaupunki
18. Lamminen Soili	vt. psykiatrian erikoislääkäri, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
19. Lehmusto Aarno	sosiaalialan lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
20. Muhonen Jyrki	projektivastaava, YAD

21. Mäkinen Tytti	päihdetyöntekijä, Viitasaaren kaupunki
22. Männikkö Timo	psykiatrian ylilääkäri, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
23. Oinonen Petri	nuorisotyöntekijä, Muuramen kunta
24. Passi Keijo	johtava sosiaalityöntekijä, Jyväskylän maalaiskunta
25. Pirttijärvi Eero	Jyväskylän päihdepalvelusäätiö
26. Rajahonka Pertti	psykologi, Joutsan seudun terveyskeskus, mielenterveystoimisto
27. Saarinen Kirsi	terveyskeskuslääkäri, Äänesseudun terveydenhuollon ky
28. Salmikuukka Sinikka	vastuualueen esimies, Äänekosken päihdeklินิกka
29. Salopaju Jorma	johtaja, Jämsän A-klินิกka
30. Suojasalmi Jussi	toimitusjohtaja, Jyväskylän seudun päihdepalvelusäätiö
31. Suominen Marjatta	sosiaalijohtaja, Kinnulan kunta
32. Tynjä Riitta	sosiaalityöntekijä, Jyväskylän kaupunki